

- 2** **Obnovljeni Opšti radni ugovori Bolje plate i bolji uslovi rada**
- 3** **Zakon jednakosti na ispitu Branimo naše plate**
- 4** **Unija Vas informiše o novostima Uvijek aktuelne informacije**

Broj 1 | februar 2019 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Damping platama

Problem dampinga platama

Protiv mizernih plata neophodno hitna primjena konkretnih mjera

Damping platama je u Švajcarskoj na dnevnom redu. Skandalozni slučajevi dampinga konstantno završavaju na naslovnim stranama. To je, međutim, samo vrh ledenog brijega. Damping platama je sveobuhvatan problem prisutan u svim branšama. Potpuno je izmakao kontroli. Zbog toga je potrebno jačanje pratećih mjera.

Jer ukoliko damping platama postane normalna stvar, to šteti svim zaposlenima. On izaziva nazadovanje, stavlja firme, radna mjesta i plate pod pritisak. Posljedica: korektna preduzeća moraju da ukidaju radna i obrazovna mjesta, plate padaju.

Potrebni djelotvorni instrumenti protiv dampinga

U Švajcarskoj su organi vlasti nadležni za sprovođenje važećih propisa o platama i uslovima rada. Međutim nedostaju instrumenti kojima bi se borilo protiv dampinga. Firme koje nefer posluju mogu da – čak i ako ih uhvate – praktično nesmetano nastave sa svojom zloupotrebom. Ne moraju da misle o ozbiljnim posljedicama. Zbog toga nam trebaju djelotvorne mjere kako bi se damping zaustavio.

Damping u Cirihi: preko 100 000 franaka neisplaćeno

Grupa polagača pločnika od jula je radila na gradilištu Europaallee preko posrednika jedne firme za polaganje pločnika. Platu skoro da nisu ni dobijali. Uz to su primoravani da lažiraju papire kako damping ne bi upadao u oči.

3500 franaka neto mjesečno je obećano jedanaestorici polagača u Italiji za posao preko jednom posrednika u Švajcarskoj. Umjesto pune plate oni su međutim mjesečima dobijali samo manje isplate u gotovini bez računa.

Kada je ova taktika šefovima zbog sveobuhvatne kontrole postala prerizična, oni su pokvarenim trikom izmislili naoko korektnu dokazu o plati: polagačima pločnika su kao dokaz da su plate uplaćene pokazali uputnice. Nakon što su radnici potpisali to kao račun, ovi su stornirali uplate.

Naknadna isplata još prije Božića

Nakon intervencije sindikata Unija je generalni izvođač radova Porr preuzeo odgovornost i brzo se pobrinuo za to da se ovaj, za branšu nažalost tipičan slučaj dampinga riješi.

Oštećeni će do kraja ove nedjelje dobiti preostale plate u visini od preko 100 000 franaka i raduju se što će ipak moći da provedu lijepu proslavu Božića. Od sada su oni i direktno zaposleni kod švajcarske firme za polaganje pločnika, a ne više kod posredničke firme.

Do 2002. su migrantkinje i migranti (kao sezonski radnici) bili potpuno prepušteni preduzećima. Stupanjem dogovora o slobodi kretanja između Švajcarske i EU na snagu prava zaposlenih s migrantskom pozadinom su ojačala, čime je dostignut važan pomak po pitanju prava radnika. Ali, vremenom je pritisak na plate porastao, te su zbog toga potrebne prateće mjere i njihovo jačanje.

Zahtjevi Unije

Unija zahtjeva jačanje pratećih mjera, jer uprkos tome što one već postoje, uslovi rada u Švajcarskoj se pogoršavaju, a damping platama uzima maha. Kako bismo bolje zaštitili zaposlene, Unija zahtjeva sljedeća poboljšanja:

- Olakšano proglašavanje opšteg važenja kolektivnih ugovora
- Obustavu rada u slučaju zloupotrebe
- Olakšan pristup preduzećima i gradilištima
- Bolje zaštićene komisije za osoblje
- Obavezne pregovore
- Švajcarske plate za javne angažmane
- Oštrije kontrole i sankcije

Darinka Filipovic

Editorial

Transparentno protiv dampinga plata

Jedan podpreduzimač je morao da isplati sto hiljada franaka svojim zaposlenima. Damping plate se posljednjih godina uopšte nisu smanjile, čak suprotno. Ovo pokazuje i trenutno aktuelni slučaj iz Ciriha. Oštećeni, prevashodno migrantkinje i migranti, često ne mogu sami da se izbore za svoja prava. Oni se nadaju da će im šef ipak nekada isplatiti tu preostalu platu. Često predugo, dok preduzeće ne bankrotira, a šef ne nestane.

Mnogo bi bolje bilo kada bi se oštećeni hitno javili Uniji, a ne čekali da bude prekasno. Jer zajedno možemo da se zauzmemo za prava svih zaposlenih. Bilo direktno, pred sudom, ili tako što ćemo sprovesti kontrole.

Međutim, jasno je: još bolje bi bilo da do dampinga za početak ni ne dođe. Ovo bi trebalo da omogući novi sistem ISAB koji prevazilazi granice branši, a koji se uvodi ove godine. U budućnosti će tako već pri raspodjeli radnog naloga biti jasno da li se firma u prošlosti pridržavala kolektivnog ugovora (GAV). Cilj je da se nalozi daju samo preduzećima koja se pridržavaju ORU; i da se poveća pritisak na one koji se ne pridržavaju pravila.

Unija je ubijedjena: samo zajedno možemo da spriječimo damping plate i jeftinu konkurenciju. Na sreću su to u međuvremenu razumjeli i poslodavci; naravno zahvaljujući i pritisku građevinskih radnika i članova Unije.

Lena Frank,
sekretarka građevinskog sektora

Kratke vijesti

Migraciona politika i sloboda kretanja – vizije sindikata?

SGB Konferencija o migraciji: subota, 30. mart 2019, 09.30–16.00h, restoran Mappamondo, Bern

Ovogodišnja Konferencija o migraciji SGB-a usmjerena je na članove sindikata, kao i druge zainteresovane, i bavi se švajcarskom migracionom politikom. Tri prezentacije stvorile su zajedničko razumijevanje o istorijskom razvoju i današnjoj situaciji. Biće rasvijetljeni međunarodni kontekst (EU okvirni sporazumi, UNO migracioni pakt), kao i unutrašnje politički problemi poput SVP inicijative o ograničavanju. U radnim grupama i na radionicama učesnici će formulisati zahtjeve orijentisane na budućnost i vizije o švajcarskoj migracionoj politici. Uz to će se raditi i o strategijama protiv rasističkih napada i diskursa u politici i medijima.

Skuplja osiguranja nisu podnošljiva

Nigdje u zapadnoj Evropi osiguranici ne plaćaju više iz svog džepa za zdravstvene troškove nego u Švajcarskoj – uz to dolaze još i premije po glavi stanovnika. Izbor osiguranja je pritom podjednako neslobodna odluka kao i odlazak kod ljekara. Odlazak koji je – suprotno uvreženom mišljenju da «svako malo trčimo kod doktora» – prema OECD u Švajcarskoj daleko rijedi nego u svim komšijskim zemljama (u Njemačkoj se zabilježi 10 poseta ljekaru po osobi godišnje, dok je u Švajcarskoj jedva 4).

Nakon Državnoj savjeta sada i nadležna komisija Savjeta kantona želi da ubuduće prilagodi iznose osnovnog osiguranja razvoju troškova. Ova odluka nema veze sa realnošću – kako što se tiče situacije osiguranika u Švajcarskoj, tako i po pitanju poređenja sa inostranstvom.

Sud utvrdio povredu procesa konsultacija pri masovnim otpuštanjima u Elis Suisse SA

Krajem 2017. Elis Suisse SA je zatvorio svoju ispostavu u La Sarraz-u (VD), a da se pritom nije pridržavao procesa konsultacija za masovna otpuštanja. Nakon Unijine žalbe radni sud u Lozani konstatovao je ovu povredu. Unija sad očekuje da servis tržišta rada kazni ovo preduzeće.

Unija pozdravlja presudu radnog suda i žali zbog ponašanja preduzeća, koje se za vrijeme cijelog procesa držalo taktike usporavanja. To nije dostojno jednog preduzeća koje je potpisalo kolektivni ugovor i profitira od javnih naloga. Unija sada zahtijeva od servisa tržišta rada kantona Waadt da ovo preduzeće kazni. Novčana kazna mogla bi da iznosi i do 40 000 franaka.

Poštovanje rada žena

Na sastanku delegacije tercijarnog sektora u Bernu, delegati tercijarnog sektora Unije su donijeli rezoluciju kojom se podržava borba žena. Oni su izrazili svoje nezadovoljstvo zbog neadekvatne revizije Zakona o ravnopravnosti polova. Stoga delegati podržavaju štrajk žena od 14. juna 2019. Godine. Pored toga, nagrada «Prix Engagement» dodijeljena je za četiri žene koje su se isticala svojim hrabrim akcijama.

Privremeni rad: ORU za unajmljivanje osoblja Novi ORU za unajmljivanje osoblja važi od 1. januara 2019

Savezno vijeće je kolektivni ugovor (ORU) za unajmljivanje osoblja proglasilo važećim za sve. ORU time važi za sve koji se bave ovim poslom u Švajcarskoj: pod njega potpada preko 360 000 zaposlenih.

Privremeno zapošljavanje je velika briga za radnike

Privremeni rad

Oko 360 000 ljudi u Švajcarskoj radi privremeno – u svim branšama. Kolektivni ugovor za privremeno zaposlene (ORU za unajmljivanje osoblja) reguliše njihove uslove rada.

Privremeni rad u Švajcarskoj uzima sve više maha. Sve više ljudi radi na određeno – bilo na gradilištu, u industriji ili zanimanjima koja se bave pružanjem usluga.

ORU svim privremeno zaposlenima garantuje i dalje obavezujuće i važeće minimalne standarde za plate i uslove rada, moderne smjernice za drugi stub osiguranja, rješenje za bolovanje na nivou branše i sopstveni fond za dalje obrazovanje. Ovaj ugovor važi do kraja 2020.

Viši minimalci i Equal Minimum Pay

Socijalni partneri su se dogovorili da se minimalci do kraja 2020. povise

za 60 do 75 franaka. Od 2021. uz to u ORU-u za unajmljivanje osoblja treba da se sprovede princip Equal Minimum Pay. Time bi za privremeno zaposlene važili isti minimalci kao za stalno zaposlene – čak i u branšama i preduzećima čiji ORU nije obavezan za sve. U branšama sa ORU-om koji jeste obavezan za sve već sada važe isti minimalci za privremeno i stalno zaposlene.

Darinka Filipovic

Opšti kolektivni ugovor građevinarstva: rezultat Borba se isplati!

Bilo je potrebno 20 pregovaračkih rundi i intenzivna borba radnika – ali sada je sigurno: 1. januara 2019. na snagu stupa novi ugovor o građevini za cijelu državu (ZOU), starost za penziju je 60 godina, a građevinski radnici dobijaju dostojnu povišicu.

Rezultat ukratko

Penzija sa 60 je osigurana, a ugovor o građevini za cijelu državu (ZOU) obnavlja se sa manjim poboljšanjima. Radnici konačno dobijaju odavno zarađenu povišicu: plate u građevini će u 2019. i 2020. rasti za 80 franaka mjesečno.

Pritisak radnika imao je dejstvo
Rezultati borbe građevinskih radnika

i solidarno učešće svih drugih su zaista vidni i za ponos. Samo zajedno udruženi možemo postići naš cilj. I ovoga puta solidarnost se isplatila i na radost svih naš tekovine opšteg kolektivnog ugovora očuvane.

Za čast i prava radnika

Prvo su građevinski poslodavci mjesecima odbijali pregovore o pomjeranju starosne granice za penziju. Zatim su

htjeli da nanesu udarac ranijem odlasku u penziju: penzija sa 62 ili 30% manje penzije. I čak su i za LMV postavljali degradirajuće zahtjeve, posebno na uštrb starijih radnika.

Ne dozvoljavamo da nas ucjenjujete! Nakon demonstracije su građevinski poslodavci povukli svoje radikalne zahtjeve u vezi sa ranijim penzionisanjem. Međutim, za završetak ugovora željeli su bukvalno ukidanje regulisanja radnog vremena – i time narušavali zdravlje i život radnika.

Najveći protestni pokret u posljednjih 10 i više godina

Preko 15 000 radnika u cijeloj zemlji je nakon toga u oktobru i novembru obustavilo svoj rad. Ovo je bila najveća mobilizacija građevinskih radnika posljednjih decenija. I bio je odlučujući znak, mnogo iznad same branše: isplati se držati se zajedno! Solidarnost građevinskih radnika je na zavidnom nivou. U drugim sektorima možemo postići bolje radne uvjete zajedno. Dakle, bez oklijevanja, preporučite svojim prijateljima da se pridruže sindikatu Unija.

Marília Mendes

Velika borba se isplatila – rezultati borbe su vidni

Štrajk žena i dan akcije 14. jun 2019

Dosta više! Poštovanje – veće plate – više vremena

Već prošle godine je 22. septembra 20 000 ljudi izašlo na ulice za jednakost plata i protiv diskriminacije. Već u fazi mobilizacije postalo je krajnje jasno da žene žele da se bore i nakon demonstracije i da su spremne da ustanu za svoja prava. Štrajk žena 14. juna 2019. bio je tema svima i neće se zaustaviti! Nakon demonstracije su se kao posljedica u skoro svim kantonima formirali štrajkački savezi, pri kojima je i Unija. Jasno je: žene više neće dozvoljavati da ih vuku za nos! Žene Unije štrajkovaće 14. juna u cijeloj Švajcarskoj.

Poštovanje, veće plate, više vremena

Želimo poštovanje. To znači poštovanje za naš rad i iste šanse. Mi žene smo zaslužile i veće plate. Hoćemo jednako platiti i dostojne plate koje

su dovoljne za život. Zahtijevamo i lakše usklađivanje i više vremena za našu djecu, porodice i prijatelje, kao i šanse za dalje obrazovanje i poslovne perspektive.

Šta činiti?

Forme štrajka i akcija su razovrsne: možeš da 14. juna i sama štrajkuješ (npr. napraviš produženu pauzu za ručak) ili da učestvuješ u demonstracijama koje počinju u 15:30. Možeš i da učestvuješ u regionalnim štrajkačkim okupljanjima ili da jednostavno sa kolegicama razgovaraš o štrajku žena i organizuješ zajedničku akciju u svojoj firmi. 10. marta će se u Bilu održati nacionalni sastanak sa nekoliko stotina žena – učestvuj i ti (10–16h u Narodnoj kući u Bilu). Radujemo ti se!

Darinka Filipovic

Imaš li nenajavljene poslovne obaveze zbog kojih ne nalaziš nikoga da ti čuva dijete? Da li tvoj kolega zarađuje više od tebe iako radite potpuno isti posao? Imaš li osjećaj da ljudi ne poštuju tvoj rad? Sve žene znaju ove i slične priče iz svoje svakodnevnice. Mnogo toga što žene dožive na poslu nažalost nisu usamljeni slučajevi. Važno je da skrenemo pažnju na probleme jer samo tako možemo nešto da poboljšamo. Ispričaj nam svoja iskustva. Na stranici www.fraustreikt.ch (D) greve-feministe.ch (F) i sciopero-delle-donne.ch (IT) možeš sa nama da podijeliš svoja iskustva.

womensmarch2019_ZH ©ida schmieder

Inicijativa za odgovornost koncerna zahtijeva jasna pravila

Multi kompanije na izvršenje obaveza!

Švajcarski koncerni su stalno iznova tema novinskih naslova zbog povređivanja ljudskih prava i prava radnika, kao i zagađivanja okoline. Tome Inicijativa za odgovornost koncerna želi da stane u kraj.

Rad dece na kakao plantažama, izrabljivanje u fabrikama odeće, zatrovanje rijeke pri uzimanju sirovina, nasilje protiv aktivnih sindikalaca – švajcarska preduzeća su pri svojim angažovanjima u inostranstvu uvijek iznova povređivali elementarna ljudska prava (a time i prava radnika) i propise o okolini. Samo između 2012. i 2017. dokumentovana su 62 prekršaja od strane 34 švajcarska koncerna – jedan mjesečno! U stvarnosti bi broj naravno mogao da bude i veći.

Glencore, Nestlé, Holcim...

Posebno beskrupulozno postupaju koncerni sirovina poput Glencore-a. Industrial, međunarodna federacija

sindikata u industriji, ustanovio je prošle godine da je concern iz Cuga u Demokratskoj republici Kongo sistematski narušavao ljudska prava i prava radnika. I druga preduzeća su bila, a i sad su, zadužena za negativne naslove. Tako na primjer Nestlé (nasilje protiv sindikalaca) ili koncern cementa LafargeHolcim, koji se u Indiji oglašuje o osnovne bezbednosne propise: samo u 2016. i 2017. tamo je pri nesrećama na radu preminulo preko 150 zaposlenih.

Ko čini štetu, trebalo bi i da odgovara za nju

Danas ne postoji zakon koji prisiljava preduzeća da se pri svojim

djelatnostima širom svijeta pridržavaju ljudskih i prava radnika. I teško je da se odgovorni za ta kršenja u drugim zemljama dovedu pred pravdu u Švajcarskoj. Inicijativa za odgovornost koncerna to želi da promjeni. Preduzeća koja su međunarodno aktivna, a imaju sjedište u Švajcarskoj, bi trebalo da moraju da se pobrinu za to da se pri njihovoj cjelokupnoj djelatnosti ne povređuju ljudska prava i da se pridržavaju propisa o okolini. Ukoliko koncerni ovu obavezu ne ispune, i ukoliko time dođe do štete po ljude i okolinu, oni bi za to morali da odgovaraju. Jer onaj ko čini štetu, za nju mora i da odgovara.

Pepo Hofstetter

Aktivirajmo se sada!

Inicijativa za odgovornost koncerna (Kovi) predata je u oktobru 2016. i trenutno se nalazi na parlamentarnom razmatranju. Podržava je preko 100 organizacija, među njima i Unija i Savez sindikata Švajcarske. Državni savjet Švajcarske je prošlog ljeta iznio kontraprijedlog, koji preuzima neke bitne težnje, ali takođe ograničava prostor važenja. Savjet kantona Švajcarske o tome će diskutovati na proljeće. Glasanje će se najvjerovatnije održati početkom 2020.

Koncerni i njihovi lobiji Economiesuisse i Swissholdings žestoko se protive Inicijativi. Oni se rukama i nogama bore protiv pravila koja ih obavezuju i krivičnog odgovaranja za prekršaje. Međutim, Inicijativa među narodom uživa velike simpatije, kako pokazuju ankete. Kako bi se dobili glasovi, važno je početi već sada. I tvoja podrška nam je potrebna: poruči besplatno Kovi zastavu ili torbu i pokaži time svoju podršku ovoj važnoj temi!

konzern-initiative | initiative-multinationales.ch | iniziativa-multinazionali.ch
facebook.com/konzerninitiative | facebook.com/initiativemultinationales

Starosno osiguranje

Ovako ćete imati pregled nad AHV-om

Onaj ko misli da «AHV ide automatski» u starosti može da doživi neprijatno iznenađenje. Isplati se redovno kontrolisati AHV račun. Evo šta morate da znate.

Ko mora da uplaćuje?

AHV je obavezan za sve koji ovdje žive i rade. I to od 1. januara nakon 17. rođendana do dobi za penzionisanje (64 za žene, 65 za muškarce). Nezaposleni moraju da uplaćuju doprinose od 20. rođendana nadalje. Doprinosi su obavezni i za radnike u drugoj državi i sezonske radnike za vrijeme njihovog zaposlenja u Švajcarskoj. Takođe za osobe koje rade u privatnim domaćinstvima, a i za umjetnice i umjetnike.

Izuzeci za koje nije obavezno

Izuzetak: ukoliko godišnje zaradite manje od 2300 franaka kod jednog poslodavca, on može da Vam ne odbije AHV od plate. Za zaposlene se to međutim nikada ne isplati, ti odbici kasnije fale pri obračunavanju penzije. Eksplicitno zahtijevajte odbitke čak i u slučaju «zanemarljivih plata», što je dakle sve ispod 2300 franaka.

Odbijanje od plate

Zaposlenima se AHV odbija direktno od plate. Poslodavac takođe uplaćuje isti iznos. Doprinos za AHV iznosi 8,4% plate, polovinu plaćate Vi, drugu polovinu poslodavac. Na to dolazi još 1,4% za IV, kao i 0,45% za EO.

Nezaposleni

Domaćice, primaoci invalidske penzije i studenti takođe moraju da plaćaju doprinose za AHV, IV i EO, čak i ako nemaju prihode. Oni se tada obračunavaju u skladu s imovinom. Minimalni doprinos iznosi 482 franka godišnje, maksimalni 24.100. Aktuelna tabela: www.ahv-iv.ch/p/2.03.d.

Preduzetnici

Kao preduzetnik sve doprinose morate da uplaćujete sami, u zavisnosti od prihoda i sopstvenog kapitala oni iznose između 5,196% i 9,65%. Uz to dolazi i doprinos za porodične dodatke i administraciju u SVA. Ukoliko ste imali gubitke, plaćate samo minimum.

Razvod

U slučaju razvoda AHV računi se razdvajaju. To znači da oba partnera moraju da podijele polovinu doprinosa koje su uplatili za vrijeme braka. Razdvajanje računa mogu da naprave i tek pri penzionisanju, međutim isplati se da se to učini odmah nakon okončanja razvoda. Provjerite da li su Vam doprinosi ispravno preknjiženi, kao i da li su poeni za odgoj djece ili njegu nekog člana porodice ispravno unijeti.

Udati/oženjeni nezaposleni

Ukoliko Vaša supruga, suprug ili unesen/a partner/ka uplaćuje dupli minimalni iznos za AHV, Vi ne morate dodatno na plaćate ako ne zarađujete. Trenutno to iznosi 964 franka. Međutim, čim se partner/ka koji/a uplaćuje penzionise, i oženjeni/udati partneri moraju sami da uplaćuju doprinose. Mislite o tome da se odmah prijavite u SVA.

Bodovi za odgoj djece i njegu nekog člana porodice

Ukoliko imate djecu (važi i za usvojenu) ili se brinete o članu porodice kom je potrebna njega, možete da date da Vam se obračunaju poeni za odgoj djece i njegu člana porodice. To su fiktivni prihodi koji Vam se pri obračunavanju penzije uzima u obzir. Bodvi za odgoj djece za djecu dobijate ukoliko imate starateljsko pravo. Ako njega imaju oba roditelja, to se kod vjenčanih parova obračunava po pola. Kod razvedenih ili nevjenčanih podjela zavisi od zalaganja.

Rupe u uplaćivanju doprinosa: tražite izvod

Rupe bez doprinosa imaće posljedice po Vašu penziju. Možete provjeriti da li su Vam svi poslodavci uvijek korektno uplaćivali doprinose za AHV izvod iz registra. Ako imate propuste koji su bili više od pet godina unazad, još uvijek možete da ih nadoknadite, i to tako što ćete naknadno uplatiti minimalni godišnji doprinos za AHV.

Obračunavanje

Da biste znali kakvo će Vam biti finansijsko stanje u starosti, možete bilo kada zahtijevati izvod za AHV. Kako to funkcioniše saznate ovdje: <http://acor-avs.ch/conditions>. Za više informacija: www.ahv-iv.ch

Pitanja & odgovori

Potvrda o radu (Arbeitszeugnis): Šta činiti kada je firma ne izdaje?

Promjenio sam radno mjesto i od stare firme zahtijevao potvrdu o radu. Međutim, uprkos višestrukim opomenama još uvijek je nisam dobio. Ja imam pravo na potvrdu o radu, zar ne?

Philip Thomas: Da. Nakon završetka prethodnog radnog odnosa Vaša nekadašnja firma mora da Vam izda potvrdu o radu. Prema obligacionom pravu Vi na to imate zakonsko pravo. Kako Vam do danas nije izdata nikakva potvrda, možete da napišete sopstveni primerak potvrde. Informišite pritom svog šefa ili šeficu da ćete ih tužiti ukoliko ne dobijete tu potvrdu. Ako se ne usaglasite, moraćete da preduzmete pravne mjere. Za to prvo morate da pokrenete arbitražni postupak, a ako ni tu ne dođe do dogovora, da nazovete nadležni sud. U tom slučaju najbolje je da se obratite sekretarijatu Unije koji je zadužen za region u kom živite. Tamo će Vam rado pomoći.

Work, 16.12.2019

SVAKAKO: Kada mijenjate radno mjesto, uvijek imate pravo na potvrdu o radu iz svoje stare firme. (Foto: Fotolia)

Dopunska pomoć: Moram li je vratiti??

Već duže primam punu invalidsku penziju. Kako imam izuzetno mala primanja, uz to imam pravo i na dopunsku pomoć. Sada sam naslijedio 50 000 franaka. Moram li sada da vratim svu dosad primljenu dopunsku pomoć?

Philip Thomas: Ne. Dopunsku pomoć ne morate da vratite. Ona se često brka sa socijalnom pomoći. Ona bi, naime, u ovakvom slučaju morala da se vrati. Dopunsku pomoć morate vratiti samo u slučaju da ste pravo na nju stekli netačnim podacima. To je slučaj kada npr. prećutate da imate određeno bogatstvo ili ukoliko kao invalidski penzioner/-ka niste prijavili dodatne prihode. Ili ukoliko ne prijavite pravi iznos stanarine. Međutim, Vi sada svakako morate da nadležnom osiguranju prijavite da ste naslijedili 50 000 franaka. U suprotnom ćete se oglašiti o obavezu prijavljivanja. Osiguranje će Vam na osnovu nove finansijske situacije iznova obračunati na koji iznos dopunske pomoći imate pravo. Moguće je da ćete onda dobijati manje ili da uopšte više nećete imati pravo na dopunsku pomoć. Ukoliko izbjegnute da im to prijavite, osiguranje će najkasnije pri periodičnoj provjeri Vašeg ličnog i ekonomskog stanja to primjetiti, a to će onda za posljednju imati povrat novca. Povrat previše isplaćenih dodataka ćete morati da vratite u jednom iznosu. Istovremeno dobijate i novi obračun.

Work, 16.12.2018

Aktivista ljevice i sindikalac Remo Schädler napustio nas je

U utorak, 15. januara 2019. naš kolega i prijatelj Remo Schädler podlegao je svojoj bolesti.

Remo je od 2003. radio za sindikalni pokret, prije spajanja 2004. pri SMUV-u, poslije pri Uniji. Kao regionalni sekretar Unije Ciriha-Šafhauzen izuzetno je doprineo tome da taj region postane brojno, odlučno i uspješno jedinstvo.

Remo je u najrazličitijim stručnim oblastima davao svoj vrhunski doprinos.

Takođe se aktivno zalagao za prava migrantkinja i migranata. Godinama je bio uspješan rukovodilac regionalne interesne grupe Migracija Unije u Ciriha-Šafhauzen. Pod njegovim rukovodstvom IG Migracija Ciriha-Šafhauzen bila je jedna od najaktivnijih Unijinih grupa za migraciju u cijeloj Švajcarskoj. Remo je redovno učestvovao na "Trci protiv rasizma" u Cirihi, a bio je i jedan od organizatora Međunarodnog dana migranata u Cirihi. Uvijek je bio otvoren za potrebe migranata i spreman da se i spontano zalaže za njih.

Remo je uvijek od srca zastupao jasan politički zadatak Unije i interese migrantkinja i migranata, bilo to na ulici, gradilištu, ili pri pregovorima.

Remo je uživao povjerenje svih i u Cirihi bio, ne najposle i zbog svojih nebrojenih socijalnih i kulturnih angažovanja, prava institucija.

U mislima smo sa njegovom suprugom, djecom, svim najmilijim, i svima njima želimo mnogo snage kako bi prebrodili ovaj težak gubitak.

Osman Osmani & Marilia Mendes

Sporazumi o socijalnom osiguranju sa Srbijom i Crnom Gorom stupili su na snagu 1. januara 2019. Godine

U ugovorima o socijalnom osiguranju sa bivšom Jugoslavijom, koji su se do sada primenjivali na dvije države ugovornice Srbiju i Crnu Goru, porodični dodatak spadao je u opseg ovog osiguranja.

Po dosadašnjem sporazumu, državljani Švajcarske imali su pravo na porodične dodatke po osnovu zakona koji se odnosi na zaposlene radnike kao i na osnovu zakona koji reguliše porodične dodatke za samostalne poljoprivrednike i za decu sa prebivalištem u Srbiji odnosno u Crnoj Gori. Srpski i crnogorski državljani su imali pravo na dečiji dodatak na osnovu oba ova zakonika iako imaju prebivalište u inostranstvu. Oba nova bilateralna sporazuma regulišu u prvoj liniji Starosno-, porodično i invalidsko osiguranje i sa ograničenjima na zdravstveno i osiguranje za slučaj nezgode.

Porodični dodaci po osnovu zakonika o porodičnim dodacima za zaposlene radnike nisu više uključeni u ovaj sporazum ni za jednu od pomenutih država. Kao rezultat oba nova sporazuma više se neće isplaćivati dečiji dodaci za decu sa prebivalištem u Crnoj Gori i u Srbiji kao i sa prebivalištem u nekoj drugoj zemlji. Ovo važi kako za srpske, tako i za crnogorske i švajcarske državljane. Prelazni period nije predviđen i sporazum je na snazi od 01. januara 2019. godine.

Međutim porodični dodaci regulisani za samostalne poljoprivrednike i dalje spadaju u okvir sporazuma sa Crnom Gorom. Državni organi Crne Gore su potpisali sporazum da isplata dečijih dodataka regulisana za samostalne poljoprivrednike ne zavisi od mesta prebivališta. Tako će za državljane Crne Gore isplata dečijeg dodatka biti i dalje omogućen nezavisno gde deca imaju mesto boravka, dok za švajcarske državljane isplata je zagarantovana samo ako deca imaju mesto prebivališta u Crnoj Gori.

Sporazum koji se odnosi na socijalno osiguranje vezani za starost, porodično osiguranje po pitanju nasljedivanja starosne i invalidske penzije, kao i za

jedan deo koji reguliše zdravstveno i osiguranje za slučaj nezgode, ostaje u potpunosti i dalje na snazi. Odluka o izmeni Sporazuma socijalnog osiguranja sa Srbijom i Crnom Gorom ima za cilj da olakša zemljama potpisnicima sporazuma da se lakše spreče zloupotrebe iz socijalnih osiguranja.

Darinka Filipovic